

**DN. DV RANDI à Sancto Portiano, in Sententias
Theologicas Petri Lombardi Commentariorum libri
quatuor.**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum aliquis possit sanctificari ante natiuitate[m] ex
vtero.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

illud celebrandi est habenda. Postea dicit quod paruuli qui ad baptismum deferuntur spe comodi temporalis verum baptismum recipiunt. Deinde dicit quod in pascha & in pentecoste, id est, in sabbato vtriusque solemnitatis debet sacramentum baptismi celebrari, necessitate tamen vigente, vel periculo potest omni tempore dari baptismus. Deinde dicit quod venientes ad baptismum, si sint adulti debent per seipsum fidem suam profiteri & exprimere: paruuli autem & alii qui non possunt per se loqui, possunt baptizari aliis pro se loquentibus, seu consentientibus. Querit etiam ex quo sensu dicatur pro paruulo, credo, vel fidem peto. Et dicit quod responderetur pro paruulo credere, vel fidem habere & fidem petere, propter fidei sacramentum, quod suscipere praesto est. Querit etiam ex quo sensu responderetur pro paruulo, credo in Deum patrem, &c. Et quomodo pro ipso respondeatur omnibus diaboli pompis abrenunciare. Et respondet quod in susceptione baptismi responderetur pro paruulo, quod quum ad maiorem aetatem, vel legitimam venerit pompis diaboli renuntiabit, & sanam fidem tenebit. Et subdit quod hac sponione teneretur paruulus, pro quo sit sponio, & non ipse qui spondet. Si tamen diligenter & sollicitus se habeat circa eum, quia a patris exigitur diligens sollicitudo. Vltimo dicit quod ante baptismum catechismus fit, id est, instructio per quam baptizandus instruitur de symbolo, & fidei rudimento. Exorcismus vero est adiuratio per quam adiuratur diabolus, ut repellatur. Vnde in eo dicitur, exi immunde spiritus. Subdit etiam quod catechismus & exorcismus sunt neophitorum, vel ad fidem nuper conuersorum. Et dicit quod magis dicuntur sacramentalia, quam sacramenta, & praecedunt baptismum, non de necessitate, quia sine eis potest fieri & esse baptismus. Sed baptizandus per catechismum in fide instruitur, per exorcismum diaboli potestas in eo irritatur vel prohibetur. Et in hoc terminatur sententia lectionis, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum aliquis possit sanctificari ante natiuitatem ex vtero.

Tho. 3. q. 27. & q. 68. art. 1. ad. 3.

Circa distinctionem istam queritur de duobus. Primum est de sacramento baptismi ex parte baptizati, & baptizantis. Et secundum de sacramentalibus adiunctis, videlicet de catechismo & exorcismo. Circa primum queritur de duobus. Primum est, vtrum aliquis possit sanctificari ante natiuitatem ex vtero. Secundum est, vtrum ad baptismum requiratur intentio baptizantis. Ad primum sic proceditur, & arguitur quod nullus possit sanctificari ante natiuitatem ex vtero, quia sicut se habet peccatum actuale ad actum, sic peccatum originale ad originem, sed nullus potest sanctificari a peccato actuale, quando coniunctus est actu peccati. Alioquin simul in eodem essent culpa & gratia, quod est impossibile, ergo nullus potest sanctificari ab originali peccato quando coniunctus est origini. Sed talis est puer quando est in materno vtero, ergo &c.

2 Item non minus est efficax diuina operatio in curatione spiritali quam in corporali. Sed curati a Deo corporaliter non egerunt aliquo medicamento corporali, ergo nec curati a Deo spiritaliter egerunt alio medicamento spiritali. Sed omnes postquam nati sunt, egerunt baptismo: ergo ante natiuitatem nullus curatur spiritaliter a Deo.

3 IN contrarium est quod dicitur Luc. 2. de Ioanne Baptista, Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suae. Et de Hieremia dicitur Hier. 1. Antequam exires de vultu sanctificauit te.

4 RESPONSIO. Intelligendum est quod sanctificatio a culpa originis est duplex, vna secundum legem communem, quae fit mediante sacramento baptismi. Alia secundum specialem dispensationem ex speciali gratia dei. Dicendum est ergo quod per primam sanctificationem nullus sanctificatur nisi natus ex vtero matris, tamen secundum priuilegiatam sanctificationem possunt, & fuerunt aliqui ante natiuitatem suam sanctificati.

5 PRIMVM patet, quia sanctificatio quae fit per baptismum, fit per vsum & applicationem ad baptismatum sed paruulo existenti in vtero matris non potest fieri talis

applicatio, ergo non potest ipsi adhiberi talis sanctificatio. Et si quis dicat quod imò saltem mediante matre, non valet, quia aut intelligitur quod si mater non sit baptizata sufficit vnus baptismus pro ipsa & puero existente in vtero: aut intelligitur quod matre prius baptizata secundus baptismus mediante matre proficit puero. Primum non potest dici, quia distinctorum suppositorum oportet esse distincta baptismata. Sed mater & paruulus eius in vtero existens sunt duo distincta supposita, ergo debent habere distincta baptismata, & non tantum vnum. Nec potest dici secundum, quia proxima & immediata causa debet immediate vniri subiecto actionis. Proxima autem & immediata causa nostrae sanctificationis secundum communem legem sunt sacramento, ergo debent immediate vniri subiecto suscipienti sanctificationem, quod non potest fieri quo ad puerum existentem in vtero materno, quare, &c. Hoc etiam confirmatur per illud quod fit in aliis sacramentis. In confirmatione enim oportet confirmandum immediate inungi in fronte, & non mediante aliqua re, puta larua. Et similiter ordinatur immediate recipi ab Episcopo instrumenta suae ordinationi congrua. Similiter est in extrema unctione, ergo in baptismo idem censendum est. Et hoc est quod dicitur de conse. dist. 4. qui in matris. Oportet ergo ad baptizandum puerum expectare natiuitatem ex vtero, & perfectam natiuitatem, nisi periculum mortis immineret. Et tunc si aliqua pars appareat, aut est caput, aut alia pars. Si caput tunc, ut dicunt quidam, aspergi debet cum praescripta forma verborum. Et reparatur puer baptizatus propter caput in quo sicut in principali parte vigent omnes operationes animae. Et si contingat quod corpus egrediar, non est rebaptizandus. Secus autem est de aliis partibus, & de manu, vel pede, in quibus non vigent omnes operationes animae. Nihilominus & haec aspergendae sunt cum forma verborum, quia non est arctanda diuina misericordia, quinimo potius est praesumendum quod si aliquid deficiat de integritate sacramenti suppletur per misericordiam Christi. Si tamen postea plenarie nascatur, baptizandus est ad cautelam sub hac forma. Si tu non es baptizatus, ego te baptizo, &c.

6 Sed hic est vnum dubium, quia baptismus in paruulo ordinatur ad remissionem originalis culpae. Sed originalis culpa ponitur in essentia animae, & non in aliqua eius potentia, vel si est in potentia illa non est organica, sed qualiter se habet ad omnes partes corporis, ergo aequaliter sufficit ad baptismum aspergere quamcumque partem, in qua est essentia animae, sicut illa in qua cum essentia viget potentia: talis autem est qualibet pars pueri egredientis ex vtero matris. Quum in qualibet parte viuens sit essentia animae, ergo idem iudicium est de qualibet parte egrediente, quare &c.

7 Secundum patet, quod secundum specialem dispensationem potest aliquis in vtero sanctificari, quia sicut est in ordine naturae, sic est in ordine gratiae: sed sic est in ordine naturae, quod illa quae secundum cursum naturae sunt mediantibus causis secundis, possunt fieri, & quandoque fiunt a Deo sine eis, ut patet in operibus miraculosis, ergo eodem modo est in ordine gratiae, quod sanctificatio nostra quae secundum legem communem fit mediantibus sacramentis potest fieri a Deo immediate sine eis, & sic est factum de Hieremia, qui sanctificatus fuit in vtero. Et plenius de Ioanne Baptista, & plenissime de virgine Maria, secundum quod plus vel minus accesserunt ad Christum sanctum sanctorum. Hac autem duo quadam communi ratione sic probari possunt. Triplex est status pueri, postquam animatus est. Primus est in vtero materno, in quo notus est Deo, non autem ecclesiae sibi. Secundus est in tempore infantiae postquam natus est ex vtero in quo notus est Deo, & ecclesiae, sed non sibi notitia humana, quae est per rationem. Tertius est in adulta aetate, in qua iam notus est Deo, ecclesiae & sibi. Et ex hoc sic arguitur. Actus actiuorum sunt in patiente dispositi, sed puer in primo statu natus est suscipere actionem Dei, cui soli notus est, non autem actionem ecclesiae, nec ad actionem eius adhuc natus coagere. In secundo autem statu natus est suscipere actionem Dei & ecclesiae, cum sit vtrique notus, nondum tamen natus est coagere, propter defectum vsus liberi arbitrii.

In

In tertio autem statu potest actioem Dei & ecclesiae suscipere, potest etiam ex parte sui coagere, ergo in primo statu potest a solo Deo sanctificari praeter sacramenta ecclesiae. In secundo potest sanctificari a Deo & ecclesia, secundum legem communem tamen ipso nihil operante quod fit per baptismum. In tertio vero potest sanctificari a deo & ecclesia ipso tamen cooperante quod fit per baptismum adiuncta interiori penitentia quantum ad peccatores, vel fide & deuotione saltem quo ad innocentes.

8 AD primum arg. dicendum quod origo potest nominare actum quo aliquid esse acquirit, vel principium a quo vel in quo illud acquirit. Primo modo origo hominis est in infusione animae per quam acquirit esse hominis, & qui sic coniunctus est origini sanctificari non potest a peccato originali, quia tunc contrahit peccatum originale sicut coniunctus proprio actui malo contrahit peccatum actuale. Et sic procedit argumentum, ut autem origo nominat principium maxime passivum in quo aliquid accipit esse, sic coniunctus origini potest sanctificari diuina virtute ut puer existens in utero matris, quia non est ei coniunctus per actum generatiue per quem culpa contrahitur, sed per actum nutritiue.

9 Ad secundum dicendum quod sanctificari in utero egent baptismum non ut medicamentum curacionis quod plene receperunt, sed ut accipiant characterem per quem ascribantur ecclesiae & sint susceptui sacramentorum, & ut impleant communem legem promulgatam per omnibus generaliter Ioannis. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c.

QVAESTIO SECVNDA.

Vtrum ad baptismum requiratur intentio ministri.

Tho. 3. q. 64.

Secundo quaeritur vtrum ad baptismum requiratur intentio ministri. Et videtur quod non, quia magis videtur requiri ad baptismum fides quam intentio. Cum baptismus specialiter sit sacramentum fidei, sed non requiritur ad baptismum fides ministri, sed sufficit fides ecclesiae. Alioquin Iudeus, vel Paganus non posset baptizare, ergo videtur quod non requiritur intentio ministri, sed sufficit generalis intentio ecclesiae.

2 Item si intentio ministri requireretur ad baptismum, recta intentio requireretur ad rectum baptismum, conficiens est falsum, ergo & antecedens. Falsitas consequentis patet, quia si quis baptizaret puerum non ea intentione ut puer salutem consequeretur, sed ut baptizans efficeretur familiaris matri pueri, non propter hoc in aliquo videtur baptismus, quare &c.

3 IN contrarium est quia ad omnem actionem quae procedit ex libero arbitrio requiritur intentio agentis, sed administratio sacramentorum est actio procedens a libero arbitrio ministri, ergo ad eam requiritur intentio ministri.

4 RESPONSIO. Videnda sunt duo. Primum est ad sacramentum requiratur intentio ministri. Secundum est vtrum requiratur recta intentio ministri, an non.

5 QVANTVM ad primum tenetur communiter quod intentio ministri requiratur ad baptismum. ratio huius est, quia ex pluribus causis nunquam sequitur vnus effectus nisi illae cause inter se aliquo modo vniantur, sed plures cause concurrunt ad baptismum & ad quolibet aliud sacramentum. scilicet materia, forma, & minister ex quibus sequitur effectus baptismi, vel alterius sacramenti, ergo oportet quod istae cause per aliquod vniantur. Illud autem est, intentio ministri applicatis formam ad materiam, & vtrumque ad suscipientem, ergo ad omne sacramentum requiritur intentio ministri. Qualis autem sit illa intentio sciendum est quod duplex est intentio. Vna interior & mentalis. Alia exterior & vocalis quae consistit in verbis ab ecclesia institutis quae sunt, ego baptizo te, &c.

6 Dicunt ergo quidam quod in baptismum & in aliis sacramentis quae habent in forma actum exercitum non requiritur mentalis intentio. Sed sufficit exterior expressio intentionis per verba ab ecclesia instituta. Et ideo si forma conseruatur, nec aliquid exterius dicitur quod intentionem contrariam exprimat puer est baptizatus. Hoc

autem pro tanto dicitur, quia incertum est de mentali intentione ministri, propter quod si illa requireretur ad baptismum nunquam constaret de puero an esset baptizatus vel non nisi baptizanti, quod est inconueniens, cum baptismus sit sacramentum necessitatis. Sufficit ergo secundum istos sola expressio intentionis ecclesiae per verba ab ecclesia instituta.

7 Et si istud intelligatur sic quod ad baptismum non requiratur mentalis intentio ministri, sic quod ipsa semper actu comitetur actum eius, verum est, sed sufficit quod ab intentione procedat, & ex vi principalis intentionis tanquam ex radice perficiatur. Quia in operibus meritorius non plus requiritur, in quibus tamen tantum vel magis est necessaria intentio operantis, quia talia opera totam efficaciam habent a conditione operantis: vix enim est possibile quin in vno opere quantumcumque modico interrumpatur intentio.

8 Si autem intelligatur quod mentalis intentio ministri nullo modo requiratur ad baptismum, sed sufficit vocalis expressio verborum institutorum ab ecclesia, non est verum propter multa. Primum quia haec expositio contra dicit principali conclusioni, quae dicit quod intentio ministri requiritur ad baptismum: constat autem quod intentio est actus interior & mentalis, si ergo ille desit quantumcumque verba exteriora intentionem significantia profertur, non est ibi intentio, sed profertur verba, aut sicut a non intelligente, ut esset pica, vel sicut a mentiente, si intelligat.

9 Secundum quia magis requiritur ad sacramentum intentio mentalis conferentis quam suscipientis. Nam in omni actione intendere attribuitur magis agenti quam passio, sed ad sacramentum requiritur intentio suscipiendi sacramentum interpretatiua si sit paruulus, & propria si sit adultus. Qui enim nec simpliciter, nec conditionaliter vult baptizari nihil recipit, ut habetur extra de baptismum & eius effectu, cap. maiores, ergo fortiori ratione requiritur mentalis intentio ex parte baptizantis.

10 Tertio quia si sufficeret exterior expressio verborum absque mentali intentione, tunc qui baptizatur sub praescripta forma verborum ab aliquo intendente solum iocum, verum esset baptizatus. Hoc autem est falsum, ut patet per Aug. lib. 7. de baptismum paruulorum, licet littera dicat quod in hoc esset diuinum oraculum implorandum: hoc enim dicit quando incertum est an solo ioco quis baptizatus fuerit, an cum ioco intenderetur serium. Legimus enim quod cum puer Athanasius ludendo se simulans episcopum quosdam pueros baptizauerit, iudicatum fuit quod non rebaptizarentur, quia inuentum est quod ipse intentionem baptizandi habuit, quod ex hoc patuit, quia non nisi catechumenos baptizauit: vbi autem constaret quod solo ioco faceret non intentione baptizandi, omnino essent rebaptizandi, eo quod nihil esset omnino prius factum.

11 Quarto quia sicut actus exprimitur in forma verborum baptismi, sic exprimitur in forma verborum matri monii, ut quum dicitur, accipio te in meam. Sed nullum est matrimonium, si desiciat interior consensus, vel intentio animorum quantumcumque fiat exterius expressio verborum, ut habetur extra de sponsa duorum, cap. tuas dudum, ergo nec baptismus si desit interior intentio quantumcumque fiat exterior verborum expressio.

12 Nec ratio alterius opinionis cogit, quia etsi lateat intentio interior ministri, tamen semper supponendum est de eius intentione, ex quo profert verba quae eius intentionem expriment: quod si non intenderet, nullum periculum ex hoc immineret baptizato, quia in adulto fides & deuotio suppleret vicem baptismi: in paruulo autem fide creditur quod summus sacerdos Christus supplet illud quod malus minister omisit quantum ad hoc quod saluam consequeretur, quia quantum in offerentibus paruulum fuit, Christum sacramentaliter induit. Si tamen constaret quod non intenderet baptizare, baptizandus esset. Requirit ergo ad collationem baptismi intentio ministri, non quantumcumque, sed conferendi quod confert ecclesia, & sic patet primum.

13 QVANTVM ad secundum, breuiter dicendum quod intentio baptizantis potest esse recta dupliciter, vel respectu

ee

respectu